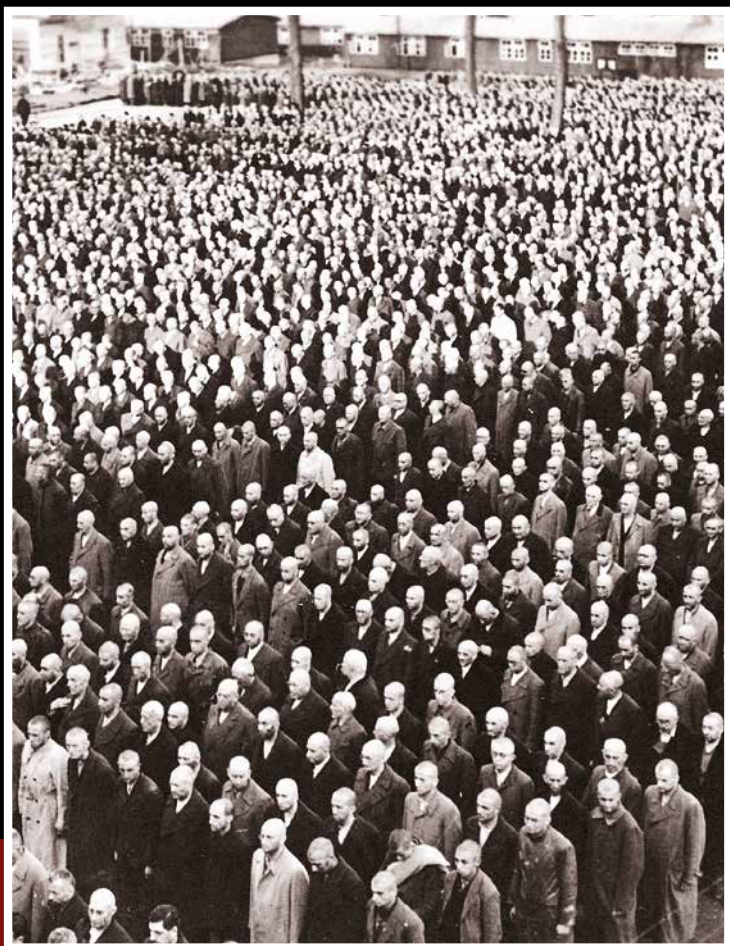

Flint Whitlock

BUCHENWALD PEKLO NA KOPEČKU

Každodenní život mezi mučením, hladověním
a pseudolékařskými pokusy

COSMOPOLIS

III. ČÁST
TRILOGIE

Flint Whitlock

BUCHENWALD – PEKLO NA KOPEČKU

**Každodenní život mezi mučením,
hladověním a pseudolékařskými pokusy**

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

BUCHENWALD: HELL ON A HILLTOP (BUCHENWALD TRILOGY)

Copyright © Flint Whitlock

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2016

Z anglického originálu *Buchenwald: Hell on a Hilltop (Buchenwald Trilogy)*,
vydaného v roce 2011 v nakladatelství Cable Publishing,
přeložil Martin Vondrášek

Odpovědná redaktorka Dana Řezníčková

Korektura Luděk Skok

Obálka, grafická úprava a sazba Tomáš Brejcha

Vydala Grada Publishing, a. s. pod značkou COSMOPOLIS

v Praze 2016 jako svou 6287. publikaci

Tisk CPI Moravia Books, s. r. o.

Grada Publishing, a. s., U Průhonu 22, Praha 7

ISBN 978-80-271-9316-5 (ePub)

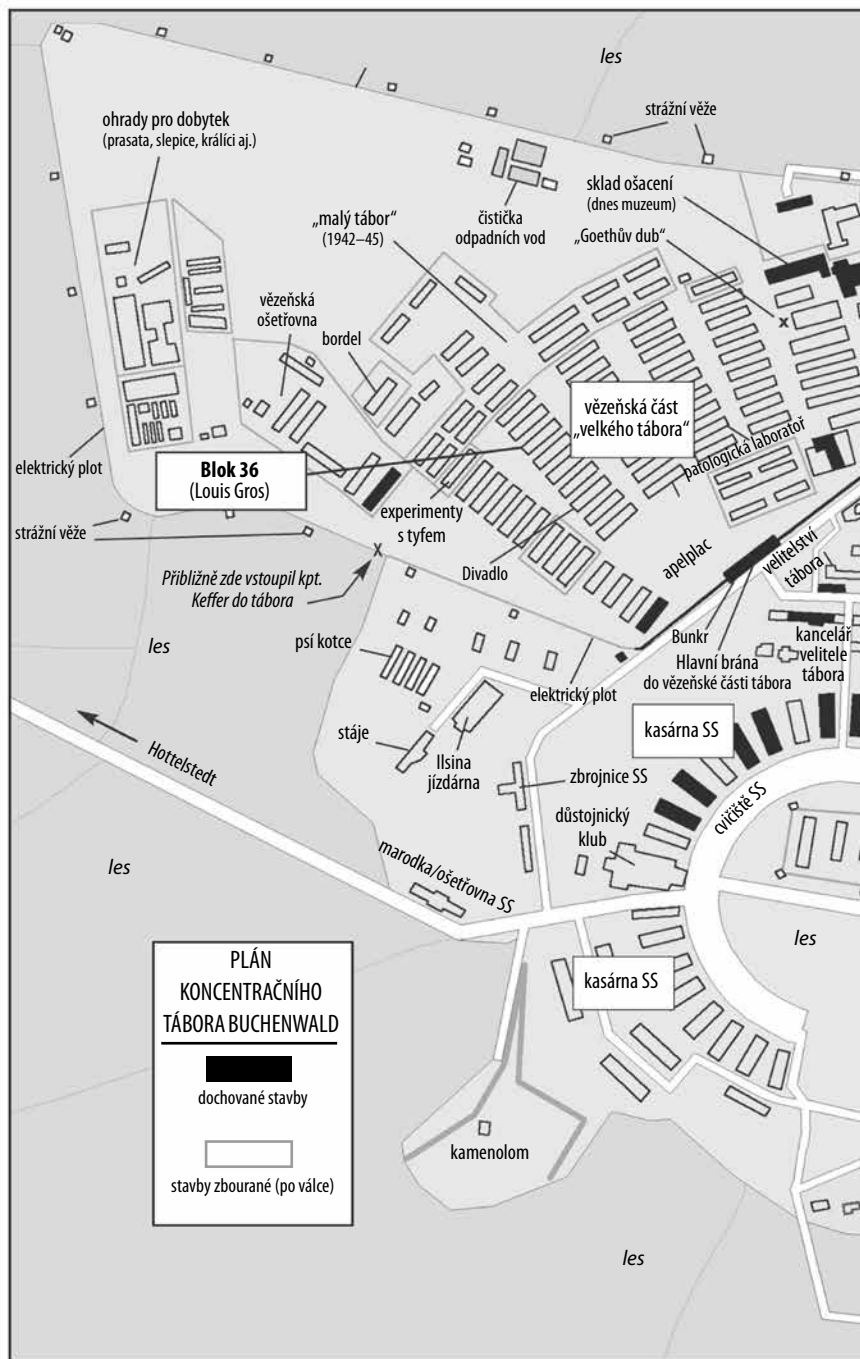
ISBN 978-80-271-9315-8 (pdf)

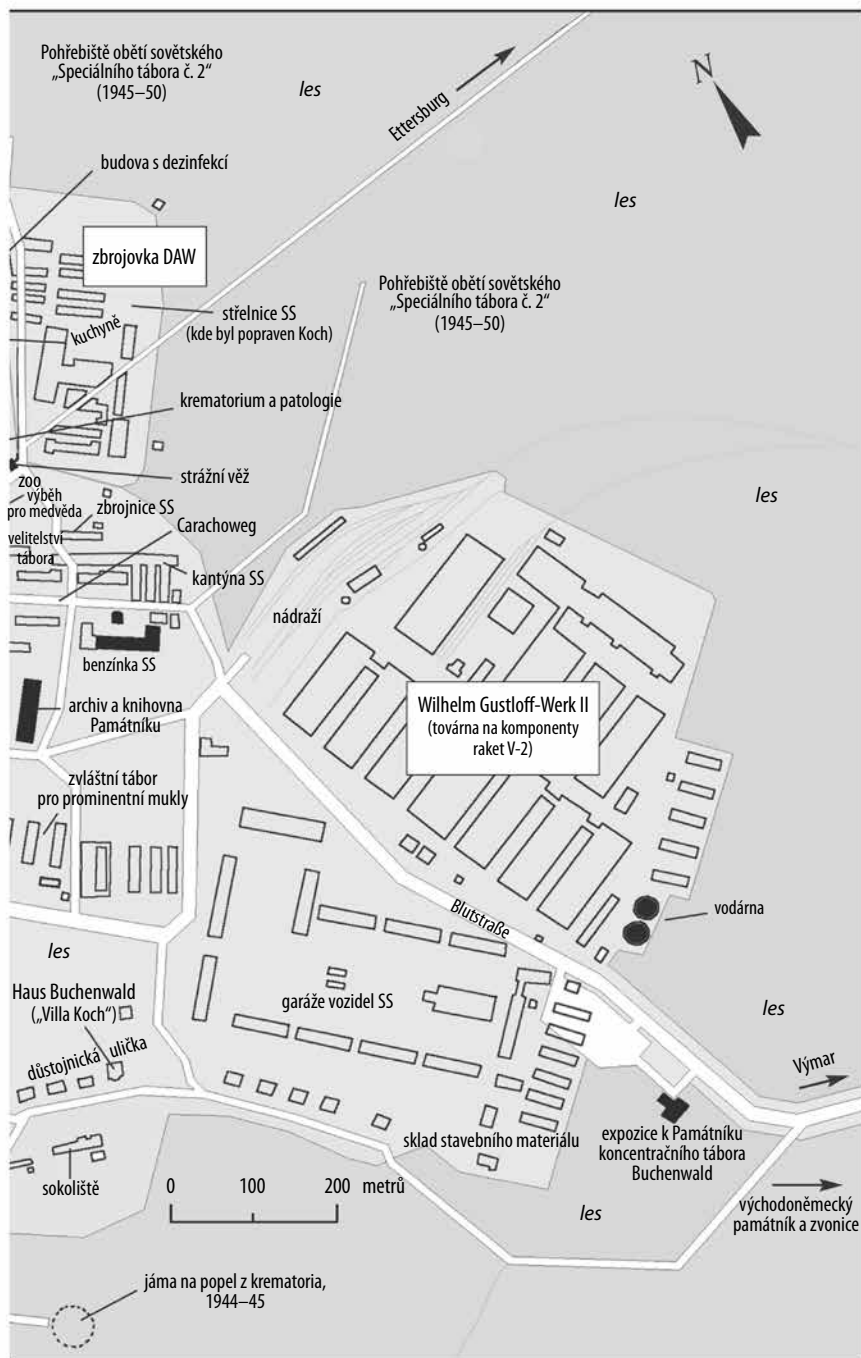
ISBN 978-80-247-5441-3 (print)

Obsah

Prolog	11
Úvod	17
1 Peklo ve výstavbě	25
2 Buchenwaldské bestie .	39
3 Komnata hrůz	59
4 Z lidí se stávají monstra	71
5 Co svět věděl	85
6 Dáblovi doktoři	107
7 Pomatený doktor .	127
8 Superzbraně .	133
9 Lhostejnost oficiálních míst .	155
10 Buchenwald, s. r. o.	163
11 Děti trpí	181
12 Konec se blíží	187
13 Nic pro princezny	195
14 Spadlí na zem	201
15 Mise č. 132	209
16 Život v ruinách	223
17 Začátek konce	231
18 Třetí armáda jde na pomoc	251
19 Utrpení v Ohrdrufu	261
20 Vyklizení Buchenwaldu	281

21	Obsazení Ohrdrufu	289
22	Osvobození Buchenwaldu	303
23	Pád Výmaru	317
24	Ike v Ohrdrufu	325
25	Patton v Buchenwaldu	335
26	Cíl turistů	359
27	Nepřipravení	373
28	Pochod do zapomnění	387
29	Spravedlnost?	397
 Epilog		 413
Poděkování		415
Poznámky		419
Seznam literatury		431

Prolog

V pondělí 16. dubna 1945 byl krásný, teplý jarní den. Po dlážděné cestě lemované stromy, která vedla z rozbombardovaného německého města Výmar na kopec Ettersberg, se plahočilo dlouhé procesí civilistů, mnozí z nich ve svém nejlepším oblečení, v obleku s kloboukem či v šatech, s vyleštěnými botami. Silnice vedla do příkrého kopce a před sluncem se nebylo kde schovat; těch pár bílých obláčků nemohlo nijak zmírnit horko a vyčerpávající pochod. Někteří muži si sundali saka a přehodili si je přes rameno. Občas se někdo zastavil, aby si otřel čelo kapesníkem. Americký voják ho puškou okamžitě pobídl, aby se nezastavoval a pochodoval dál.

Jak těch více než tisíc mužů a žen šlapalo nahoru do kopce, skoro nepromluvili a potichu uvažovali nad tím, co tam nahoře budou muset proti své vůli spatřit. Samozřejmě že se říkalo, že nahoře na Ettersbergu – jediné dominantě, která ční nad jinak jen mírně zvlněným okolím Výmaru – měl nyní se hroutící nacistický režim už od roku 1937 v provozu koncentrační tábor.

Tento tábor s rustikálním jménem „Buchenwald“, což znamená „bukový les“, byl pro většinu obyvatel Výmaru víc než jen nějakou povídkou; v roce 1937 se místní časopis nacistické strany *Thüringer Gauzeitung* jen hemžil články o novém internačním táboře, který se staví na kopci – táboře, který bude představovat ekonomickou vzpruhu pro celé okolí. Mnoho obyvatel to považovalo za *quid pro quo* – odměnu za dlouhá léta, kdy zachovávali loajalitu nacistické straně.

Tisíc občanů Výmaru se na rozkaz generála Pattona seřadilo na hlavním nádraží a čekají, až budou odvedeni na Ettersberg, aby se 16. dubna 1945 poprvé podívali do koncentračního tábora Buchenwald. Z toho, co zde uvidí, budou v šoku.
(U.S. National Archives)

Mnoho esesáků často chodilo celá léta do hospod po Výmaru, a když jim *bier* a *schnapps* rozvázaly jazyk, často se poměrně otevřeně rozpovídali o lágru nahoře na kopci. Desítky špinavých a vyhublých vězňů v pruhovaných mundúrech se také objevily v ulicích a uklízely trosky po tom strašném dni 9. února 1945, kdy nálet amerických bombardérů obrátil většinu historického jádra města v trosky. Každý, kdo žil v okolí hlavního nádraží nebo železničních kolejí vedoucích

na kopec, si už dávno nemohl nevšimnout těch desítek a desítek vlaků plných vězňů, které přijížděly nebo odjížděly z tábora na kopci.

A pak tu také byl onen všudypřítomný těžký šedý kouř, který se vznášel nad městem a který s sebou přinášel ten nezaměnitelný a nezapomenutelný zápach spálených lidských těl.

Nebylo moudré, aby obyčejní lidé kladli nacistickému režimu, který se chopil moci před pár lety, příliš otázek. I když se někteří stavěli proti Adolfu Hitlerovi (ačkoliv ve Výmaru a okolí měli nacisté velké množství nadšených podporovatelů dlouho předtím, než se Hitler stal kancléřem), dobře věděli, že kdo bude nesouhlasit, hlasitě oponovat nebo jakkoliv zpochybňovat to, co se odehrává pod hypnotizujícím znakem hákového kříže, brzy zmizí. V mnoha případech i s celou rodinou. Bylo zkrátka lepší (a zdravější) zavřít oči, uši i rozum a předstírat, že člověk neviděl, neslyšel, ani neví, co že se to nahoře na Ettersbergu děje.

Avšak teď byla mezi troskami Výmaru americká armáda a se všemi svými puškami a tanky se ty hordy vojáků tvářily a chovaly, jako by byli nějakými hrdinnými dobyvateli. A zrovna včera nějaký americký generál – prý se jmenoval Patton – oznámil novému úřadujícímu starostovi Výmaru, že ráno 16. se má tisíc občanů připravit, že napochodují na kopec do lágru, aby viděli, jaká zvěrstva tam vlastníma rukama napáchali jejich krajané. Proto teď šlapali nahoru.

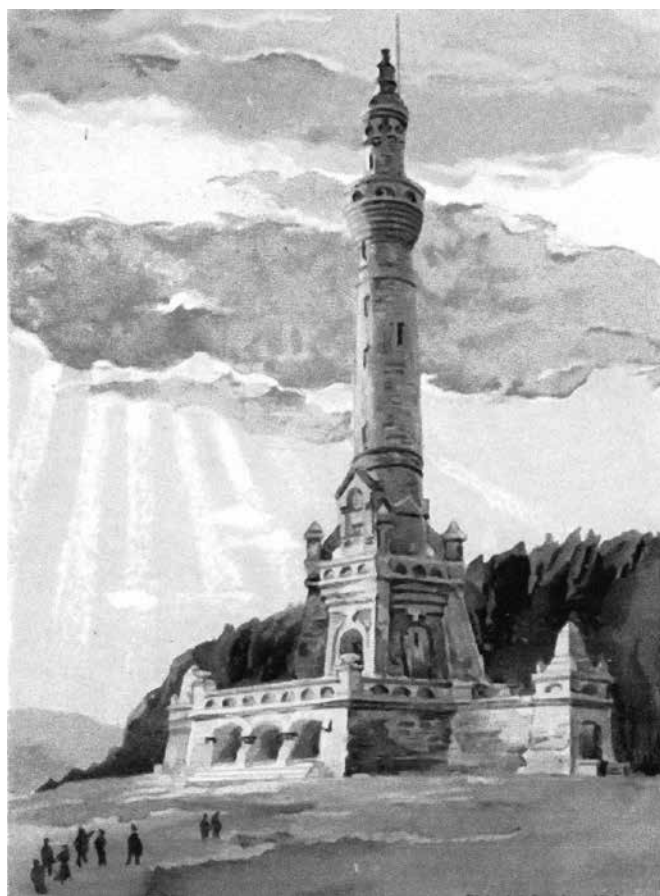

DOBŘE OBLEČENÍ, ALE ZPOCENÍ chodci postupovali v průvodu nahoru a stále vpřed. Jak se blížili k hřebeni kopce, prošli kolem oblíbené třiačtyřicet metrů vysoké rozhledny s cimbuřím známé jako *Bismarckturm* – Bismarckova rozhledna – impozantní stavby věnované milovanému zesnulému pruskému kancléři Bismarckovi a jeho „druhé říši“ –, ze které byl krásný výhled na město, a díky tomu se okamžitě po svém otevření o čtyřicet let dříve stala oblíbeným místem schůzek, svateb a pikniků.

Když se doplahočila ještě pár set metrů výše po cestě, dosáhla skupina hřebene a uviděla, co před ní bylo posledních osm let skryváno.

Po levé straně měli garáže a servisní budovy, využívané oddílem SS, který v táboře trvale sídlil. Přes silnici, po jejích pravé straně, stále ještě byly zčernalé ruiny továrny Wilhelm Gustloff-Werke II, kde se kdysi vyráběly komponenty některých německých tajných zbraní (žádní civilisté nevěděli přesně jakých) a která byla vybombardována přesným americkým náletem před osmi měsíci.

O kousek dál, za blokem kanceláří a dalších nízkých budov využívaných SS, stála dvoupatrová budova hlavní brány a oficiální vchod

Akvarelová črta
na pohlednici
z roku 1902,
na které je
Bismarckturm
na Ettersbergu.
(autorova sbírka)

do tábora, kde byl v ocelové bráně vykováný nápis *Jedem das Seine*. Před bránou na ně čekali další američtí vojáci spolu s vychrtlými lidmi v otrhaných pruhovaných uniformách.

Těto tisícovce výmarských měšťanů byla brána otevřená dokořán a zvala je dovnitř. Pattonův pobočník, plukovník Charles Codman, napsal své ženě: „Kdybys nevěděla, co tam je, považovala bys to za vstup do podřadného zábavního parku.“

Noví američtí vlastníci tábora – tábora, o kterém Výmařané slyšeli od jeho vzniku před osmi lety v roce 1937 šeptat tolik historek – ho teď otevřeli jen pro ně. Nebude tu však žádné cukroví, žádný ovocný punč či pugéty květin ani usměvavé hostesky a smyčcový kvartet.

Obyvatelé Výmaru proudí hlavní bránou tábora a začínají tak 16. dubna 1945 nucenou komentovanou prohlídku Buchenwaldu. V překladu nad bránou je sotva patrný nápis: *Mein Vaterland, Recht Oder Unrecht* – „Má otčina, ať už dobrá či špatná.“

(Foto U.S. National Archives)

Jejich hostiteli budou američtí vojáci s pochmurnými výrazy na tvářích a vybraná skupina strašně vyhublých bývalých vězňů a určitě svým „hostům“ předvedou všechno, co před nimi správci tábora dosud skrývali.

Ve vzduchu byl ten nezaměnitelný pach smrti a nosy německých civilistů ho vdechly.

Představení plné hrůzy právě začínalo...

Úvod

VYSOKO NA KOPCI nad německým barokním městem Výmar je dodnes ošklivá jizva, která hyzdí jinak krásnou venkovskou scenerii. Kopec vysoký 478 metrů se jmenuje Ettersberg. Před rokem 1937 se na jeho vrcholku rozkládal nádherný, nedotčený bukovo-dubovo-jedlový les. Všude byl slyšet zpěv ptáků a v královské honitbě se lesním podrostem proháněla hojná divá zvěř. Nedaleko od vrcholu stále stojí královský letní zámek. Na tento kopec chodil Johann Wolfgang Goethe – jeden z nejvýznamnějších spisovatelů a filozofů všech dob –, aby zde odpočíval, rozjímal a čerpal inspiraci.

Pak se během horkého a slunečného léta roku 1937 stalo něco, co navždy změnilo tvář krajiny. 15. července se po klikaté silnici z Výmaru na Ettersberg pomalu a hlučně vyškrábal konvoj nákladních aut přivázejících vězně z koncentračního tábora Sachsenburg, ležícího jihovýchodně od Výmaru nedaleko československých hranic. Za křiku, nadávek a rozkazů ozbrojených stráží, štěkotu a vrčení jejich psů, zmítajících se na řetězech nakrátko, vyskákali z korb vystrašení a zmatení vězni. Vyfasovali kladiva, pily a plechovky hřebíků a strážní jim řekli, ať se dají do práce – *Schnell!* To, co stavěli, se jim stane novým domovem – koncentračním táborem, který dosud neměl ani jméno.

Brzy, asi s poukazem na zalesněné okolí, se mu začalo říkat koncentrační tábor Bukový les čili – jak je mnohem známější – německy *Konzentrationslager* (neboli *KL*) *Buchenwald*. Jako výsměchem

tomu nádhernému okolí se z tábora stalo jedno z nejohavnějších míst v *Deutschland das Schöne* – v Německu nádherném – a to nejenom kvůli elektrickému plotu z ostnatého drátu, kterým bylo obeháno těchto 480 akrů (194 hektarů), nebo kvůli hrozivým strážním věžím, na kterých vojáci s reflektory a kulometry vězně neustále upřeně hlídali, ani kvůli řadám deprimujících, odfláknutých baráků či kvůli vysokému čtverhrannému komínu, kterým krematorium neustále chrlilo kouř, oheň a popel z těl, která pohltilo jako nějaká mytická ohnivá příšera. Ne, KL Buchenwald byl odporný kvůli tomu, jak zkaženým byl místem, jak hluboce ponižoval a devastoval lidského ducha.

Kolem Buchenwaldu je spousta otázek: Jak se toto dříve krásné místo stalo místem nepopsatelné hrůzy? Kdo je za to odpovědný? Co strašného se tam v utajení odehrávalo? A co je nejdůležitější: jak mohli lidé z jednoho z nejcivilizovanějších národů na zemi udělat to, co tam udělali?

Tato kniha se pokusí odpovědět na tyto a mnoho dalších otázek. Nejprve však trochu historie. Stačí jen letmý pohled do časové schránky dobových novin a časopisů, abychom došli k tomu, že čtvrtá dekáda, období mezi roky 1930 a 1940, byla asi neklíčovějším obdobím současných lidských dějin. Po celém světě se velká část lidstva snažila přežít dosud nejhorší globální finanční kolaps (Velkou hospodářskou krizi) a svoboda a demokracie byly napadány silami totalitarismu. Všeobecný neklid donutil miliony lidí se buď přiklonit k diktátorům rozhodnutým na ostatní uvalit doktríny jako fašismus nebo komunismus, nebo se proti nim dát do boje. Lidí se zmocňovala nenávist a strach a jejich důvěra v budoucnost byla na bodě mrazu.

Během těchto deseti let také přibývalo násilných vojenských akcí a docházelo k očividnému porušování územní celistvosti některých států. V roce 1931 se japonští militaristé z obav, že nebudou mít dostatek surovin, aby mohli zásobovat rostoucí ekonomiku a rostoucí počet obyvatel, rozhodli napadnout Mandžusko a následně i Čínu. Italský diktátor Benito Mussolini, kterému jeho vášniví fašističtí stoupenci říkali *Il Duce* („Vůdce“), se snažil obnovit válečnou slávu antického Říma tím, že v roce 1935 napadl nejslabší zemi široko daleko: Etiopii.

Když se v Německu ukázalo, že demokraticky zvolenou „výmarskou vládu“ asi nepůjde svrhnout silou, rozhodl se Adolf Hitler získat moc použitím legitimních prostředků a v lednu 1933 byl jmenován kancléřem; Hitler i Mussolini v roce 1936 poskytnou vojenskou pomoc odpadlickému španělskému plukovníkovi jménem Francisco Franco a jeho snahám porazit levicovou španělskou republiku a ustavit fašistický stát – v jehož čele bude jakožto *El Supremo* („Nejvyšší vůdce“) stát Franco.

A tak jedna země za druhou vnucovala svou vůli ostatním silou zbraní. V Americe, Británii, Francii i v dalších státech si izolacionisté a zastánci ustupování síle zvolili, že budou vůči těmto projevům agrese slepí a budou doufat, že se další světové válce lze vyhnout prostě tím, že se narůstající problém bude ignorovat.

Když Adolf Hitler a jeho nacističtí přísluhovači vystoupali v roce 1933 do nepředstavitelných výšin moci a kontroly, brzy zjistili, že nový režim má širokou, byť ne jednomyslnou podporu, kterou doprovázel pocit, že většina Němců je ochotná dát nacistům biano šek, aby mohli udělat, cokoliv je napadne, co by po potupě Versaillské smlouvy mohlo obnovit původní moc a slávu Německa.

Nacistická kultura rychle prostoupila všechny aspekty německého života. Červené, bílé a černé prapory nacistické strany ozdobené hypnotickými hákovými kříži zhusta visely na veřejných i kancelářských budovách, obchodních domech i v malých obchůdkách a soukromých domech. V mnoha domácnostech stejně jako v kancelářích a školních třídách visel na zdi zarámovaný Hitlerův portrét. Komorní i symfonické koncerty zpravidla otevírala německá státní hymna („*Deutschland über alles*“ – „Německo nade vše“) následovaná hymnou nacistické strany „*Horst Wessel Lied*“.

Při obchodních schůzkách, v kanceláři či v továrně, mezi přáteli na ulici, v kostele, na úřadech se očekávalo, že se bude zdravít zdviženou pravicí a hlasitým „*Heil Hitler!*“ Dokonce i žáci a studenti – od mateřské školky po univerzitu – museli takto zdravít své učitele. Od roku 1934 se od příslušníků německých ozbrojených sil žádalo, aby složili přísahu věrnosti nikoliv vlasti nebo národu, ale Adolfu Hitlerovi osobně.

Dokonce i ti, kdo potichu stále měli výhrady proti tomu rakouskému přistěhovalci s chaplinovským knírkem, neochotně přiznávali, že Hitlerovi se podařilo Německo v překvapivě krátkém čase úžasně proměnit: skoncoval se zhoubnou inflací; obnovil důvěru v měnu; dosáhl skoro úplné zaměstnanosti; spustil nebývalé množství programů veřejných prací (jejichž součástí byl celostátní systém dálnic *Autobahn*, modernistické projekty obnovy měst a další); Mezinárodní olympijský výbor přiklkl pořádání jak letních, tak i zimních olympijských her v roce 1936 Německu; potlačil komunistické agitátory, kteří se snažili zažehnout bolševickou revoluci; navzdory zákazům Versailleské smlouvy rozšířil ozbrojené síly; obnovil v Němcích hrdost na otčinu a její vojsko. Uniformy nabývaly na vážnosti. Brzy se ve stejnokrojích, které se nápadně podobaly uniformám armády nebo námořnictva, začali objevovat lidé nejrůznějších profesí, od popelářů po železničáře.

Velkolepým plánem nacistů bylo zcela přeměnit život v Německu. Stát se stal konečným arbitrem toho, jak lidé mají žít, pracovat a myslet – považovat Adolfa Hitlera, který si nechal říkat *der Führer* („Vůdce“), za milovaného spasitele svého národa. Byl koneckonců mužem, který národ zachránil před pádem do propasti naprostého sociálního, finančního a ekonomického kolapsu.

A tak se obyčejní Němci s programem nadšeně ztotožňovali a navzdory všemu doufali, že šílenosti, které Hitler napsal ve svém nenávisném životopisu a politickém manifestu *Mein Kampf*, jsou jen plané řeči, způsob, jak získat pozornost a vyniknout mezi politickými soupeři.

Ovšemže *die Bewegung* („nacistické hnutí“) mělo mnoho oponentů, kteří nesouhlasili s tím, jak se Hitler chopil moci – miliony Němců odmítly následovat nacisty jako ovce. Pár odvážných duchovních promlouvalo ze svých kazatelen; pár statečných novinářů psalo kousavé články do novin; hrstka profesorů kritizovala „policejní stát“ při svých přednáškách; politici, kteří k tomu sebrali odvahu, proti nacistům ostře vystupovali; obyčejní lidé reptali a vyjadřovali své obavy v kavárnách, po hospodách, v práci i na ulicích.

Němci si však najednou uvědomili, že přátelé a sousedé, kteří vyjadřovali jakýkoliv nesouhlas s Hitlerem a nacisty, šmahem mizí a že

je mnohem lepší nový režim podporovat a nevyslovovat ani nepsat o něm nic kritického. Také si uvědomili, že se na ně bude pohlížet jako na „dobré občany“, když své méně nadšené sousedy nahlásí státní moci. Všude se to hemžilo fyzly nacistické strany zaznamenávajícími si agitátory a disidenty. Brzy začala auta plná gestapáků v dlouhých kabátech – příslušníků obávané *Geheime Staatspolizei* (tajné státní policie) – přijíždět k raziím, při kterých uprostřed noci zatýkali všechny, kdo se opovážili promluvit proti jejich milovanému *führerovi*. Netrvalo dlouho a věznice byly přeplněné, a tak se na starých hradech, v opuštěných továrnách a nevyužívaných vojenských zařízeních po celém Německu začala zřizovat zvláštní detenční zařízení nazývaná *konzentrationslager** (koncentrační tábory); i ty zanedlouho přestaly dostačovat. Protože odpůrci režimu byli zatýkáni každý den a jejich množství v táborech tak neustále narůstalo, bylo pro jejich umístění potřeba vybudovat zvlášť k tomu účelu navržená zařízení.¹

A tak vznikla instituce s ironickým názvem *schutzhaft* (ochranná vazba). Ochránováni nebyli ti ve vazbě (*häftlingen*), ale spíše se stát chránil před svými oponenty. Tím, že *häftlingen* museli snášet tvrdé, spartánské životní podmínky a přísnou disciplínu a vykonávat těžkou manuální práci, byly koncentrační tábory vnímány také jako místa, kde se delikventi mají převychovat, aby mohli být propuštěni a vráceni do společnosti a vedli produktivní pronacistický život.²

Při formování a ovládání všech aspektů života v Německu a dokonce i v celé Evropě si Hitler a nacisté tvrdě došlápli na každého, kdo neodpovídal jejich představě dokonalého árijského člověka – zejména na zločince, komunisty, socialisty, Židy, cikány, duchovní, mentálně zaostalé, fyzicky postižené a na kohokoliv, kdo se opovážil otevřeně mluvit proti Hitlerově samozvané „třetí říši“.

Kromě izolace těchto lidí, o nichž si říše myslela, že pro ni představují nebezpečí, od společnosti bylo hlavním účelem koncentračních

* Německy se označovaly *konzentrationslager* nebo zkratkou *KL*. (Později se neznámo proč ujala zkratka „KZ“; ta se používá dodnes. V některých německých dokumentech se objevuje zkratka „KZL“.)

táborů (na rozdíl od táborů smrti) opozičníky zlomit a zasít strach mezi ty, kdo by byť jen zvažovali, že se Hitlerově vládě postaví – a nikoliv je po tisících masakrovat.

S příchodem táborů byl řád a pořádek – to, čeho si mnoho Němců považovalo nejvíce – obnoven. Pravda, pořádek se musel něčím vykoupit: trochou svobody tady, větším pronásledováním tam. Tehdy se to ještě zdálo jako nízká cena, ale jak se celý svět brzy dozví, podej nacistovi prst a vezme si celý kontinent. Nacisté to vycítili a uvědomili si, že program zatýkání těch, kdo se jim nelíbí nebo komu nedůvěřují, lze časem rozšířit – až k systematickému masovému povraždění celých populací.

I KDYŽ ROZRŮSTAJÍCÍ se ozbrojená moc Německa a stále tvrdší pronásledování určitých skupin obyvatelstva mnohým naháněly strach, neměli bychom zapomínat, že nacistické Německo samotné bylo zemí ovládanou strachem. Hitler a jeho stoupenci byli překvapivě ustrašení.

Říká se, že my lidé nenávidíme to, čeho se bojíme, a podle mého názoru asi žádný stát nebyl nikdy více ovládaný strachem – a v důsledku toho nenávisť – než nacistické Německo. Nacisté nenáviděli komunisty z obav, že by jakožto jejich političtí rivalové mohli získat moc a vnutit Německu svou ideologii. Nenáviděli – a obávali se – takzvané Výmarské republiky, protože její demokratické principy byly v přímém rozporu s jejich vlastní doktrínou jediného silného vládce. Nenáviděli – a báli se – tradičního náboženství, neboť náboženství klade víru v Boha nad víru ve Stát; náboženství vede lidi k tomu, aby milovali a měli soucit s bližním, ne aby byli krutí a sadističtí. Nenáviděli – a obávali se – svědků Jehovových, adventistů sedmého dne a zednářů, protože jim odmítali přísahat věrnost. Nejvíce nenáviděli – a báli se jich – Židy, neboť byli přesvědčení, že se židovská klika chystá ovládnout Německo – nemluvě o ještě větší, vše prostupující obavě, že se Židé budou mísit s „árijskou“ populací, a tudíž „znečistí“ čistou německou/árijskou/nordickou krev.

Vedení tímto strachem se začali nacisté více a více na Židy zaměřovat a vydávali zákony, které výrazně omezily jejich práva. Po pogromech v roce 1938 převzaly koncentrační tábory úlohu obrovských ohrad pro Židy, dokud nacisté nerozhodnou o jejich osudu. Když později začala válka, využívali se muklové v koncentračních táborech – bez ohledu na to, zda Židé, či nikoliv – jako otrocká pracovní síla (*Sklavenarbeiter*) pro ekonomické zájmy třetí říše, zejména když německé ozbrojené síly utrpěly na bojištích těžké ztráty a tělesně zdatní muži byli z válečného průmyslu převedeni do služby v ozbrojených složkách.

Přestože velká většina lágrů nebyly tábory smrti, i v nich umíraly statisíce vězňů, zejména na nemoci, podvýživu, bití, pracovní úrazy a také při jednotlivých popravách. Lágry také fungovaly jako užitečné laboratoře pro doktory a vědce, kteří dychtili provádět lékařské experimenty na lidských subjektech spíše než na zvířatech. Koncentrační tábory také nebyly uvažované jako tábory pro „válečné zajatce“, ačkoliv příležitostně do nich putovali zajatí nepřátelští vojáci – především sovětští. KL Buchenwald se také stal místem, kde byli zadržováni sovětští, britští, američtí a kanadští vojáci a letci; někteří už z něj živí nevyšli.³

Také je potřeba poukázat na to, že Adolf Hitler nebyl v Německu či Rakousku (nebo dokonce ve Francii či Polsku) sám, kdo v sobě choval utkvělý strach a nenávist vůči Židům a židovství. Jak působivě ukazuje Daniel J. Goldhagen v knize *Hitler's Willing Executioners: Ordinary Germans and the Holocaust* [česky: *Hitlerovi ochotní katani: obyčejní Němci a holocaust*] (a stejně tak Donald McKale v knize *Hitler's Shadow War*), většina Evropy měla mnoho zkušeností s pohrdáním Židy a jejich perzekucí, jevem, který byl pro zdejší stejně normální a přirozený jako jíst, spát a dýchat. Židé byli dlouhou dobu považováni za zlomyslné a bezohledné, za vtělení Satana – a tedy za ty, jichž se je třeba obávat. Prakticky celá německá společnost byla antisemitská; holocaust byl prostě jen logickou, byť jakkoliv tragickou nadstavbou tohoto strachu a nenávisti. Když se nacisté chopili moci a vydali svým krajanům příkazy, že mají židovské spoluobčany týrat, věznit a nakonec i vraždit, ti tyto rozkazy ochotně splnili také proto, že v sobě

měli pevně zakořeněný strach a nenávisť k Židům a chtěli je vymazat z německého života, podobně jako pro deratizátora je ctí splnit žádost zákazníka, aby jeho dům zbavil otravné havěti.

KL BUCHENWALD byl ztělesněním krutosti kvůli tomu, jakým způsobem se zde zacházelo s nešťastníky, kteří tu byli uskládáni: nikdy nekončící krutost, neustálé ponižování, strach, který lidi přiváděl k šílenství, nekonečné vyčerpávající práce, duše drásající hladovění, nepředstavitelná špína, nezvladatelné epidemie a odporné lékařské experimenty. Bezmála osm let si lidé, kteří ovládali toto hrůzné panství na kopci, užívali své absolutní moci nad nešťastnými oběťmi. Jen málo míst na světě se tak jako Buchenwald stalo výkladní skříní toho, kam až může lidstvo klesnout.

Zatímco bychom však chtěli Buchenwald považovat za ojedinělou výjimku, anomálii, byl ve skutečnosti součástí většího, dobře promyšleného plánu, se kterým přišel jeden z nejzlovolnějších a nejzločinnějších režimů, který kdy v nějaké zemi vládl.

Tato kniha je tedy příběhem Buchenwaldu. Vyprávění to není pékné a citlivější povahy by se do následujících stránek měly začíst jen opatrně. Je však nutné tento příběh vyprávět, aby svět mohl lépe pochopit, co hrozí, když se moc dostane mimo jakoukoliv kontrolu, neboť jak jednou řekl irský státník 18. století Edmund Burke: „Má-li zlo triumfovat, potřebuje jediné – aby slušní lidé nedělali nic.“